

Wpływ Policji na bezpieczeństwo i porządek publiczny w Polsce

Utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowi jedno z podstawowych warunków funkcjonowania państwa. Zadania w tym zakresie wymagają złożonych nakładów i stosowania coraz nowocześniejszych środków przeciwdziałania powstającym zagrożeniom, chroniących interesy państwa oraz obywateli. Niezależnie od tego, odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego, jako niezbędnego warunku realizacji zadań państwa spoczywa w Polsce na wielu podmiotach o charakterze ogólnym i wyspecjalizowanym. Stąd też zadania z tego zakresu wykonują nie tylko organy wyspecjalizowanej administracji rządowej, często zwane formacjami umundurowanymi czy uzbrojonymi, ale także jednostki samorządu terytorialnego i wiele innych podmiotów. W zakresie swoich kompetencji odpowiedzialność taką ponoszą instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, czy podmioty prywatne. Tak szeroko pojęty zakres podmiotowy administracji bezpieczeństwa i porządku publicznego, wskazywać może też na rozległość oraz wielokierunkowość tych zadań. Wszystkie te podmioty zajmują bardzo ważną pozycję w systemie całej administracji w państwie. Ich działalność przekłada się bezpośrednio lub pośrednio na kształtowanie warunków bezpiecznego życia jednostki i społeczności lokalnych, oraz niezakłóconego funkcjonowania przedsiębiorców, aparatu władzy publicznej i wszystkich innych podmiotów występujących w państwie. Istotne znaczenie w tym zakresie odgrywa także Policja, która pozostaje jedną z najważniejszych instytucji publicznych

pełniącą rolę szczególną w państwie w zakresie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa i porządku publicznego¹.

W świetle obowiązującej ustawy z 6 kwietnia 1990 roku o Policji², określając jej status organizacyjno-prawny, ustawa nazywa ją umundurowaną i uzbrojoną formacją, wskazując przy tym na służebną rolę tej formacji w stosunku do społeczeństwa, oraz przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi jak i również do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zakres zadań, w odniesieniu do jej roli w stosunku do społeczeństwa, wykracza poza tę sferę a jej rola jest służebna nie tylko wobec państwa, ale również wobec społeczeństwa³.

Bardzo szeroko podkreślony w ustawowej definicji zakres celów i zadań Policji sytuuje ją, jako jedną z głównych oraz największych formacji w Polsce odpowiedzialną za tak ważne zadania publiczne. Kompetencje Policji obejmują całokształt spraw związanych z tym zakresem jej aktywności, a zadania oraz cele innych podmiotów administracyjnych funkcjonujących w systemie organów bezpieczeństwa i porządku mieszczą niejako się w określonych celach i zadaniach Policji⁴. Jej zadania mające wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny w Polsce można scharakteryzować, jako działania ochronno-zabezpieczające, które ukierunkowane są przede wszystkim na zabezpieczenie oraz kontrolę stosunków społecznych wynikających z negatywnych zachowań ludzi, a także na zapobieganie i przeciwdziałanie powstawaniu i istnieniu zachowań sprzecznych z zasadami bezpieczeństwa i porządku publicznego. To wszystko sytuuje ją, jako podstawową formację oraz kadrowo i rzeczowo największą wśród całego sys-

---

¹ S. Pieprzny, *Policja. Organizacja i funkcjonowanie*, wyd. III, Warszawa 2011, s. 205.

² Dz. U. z 2015 r., poz. 355.

³ S. Pieprzny, *Policja w systemie organów bezpieczeństwa i porządku publicznego* [w:] E. Ura (red.), *Bezpieczeństwo i porządek publiczny: historia, teoria, praktyka*, konferencja naukowa, Hadle Szklarskie, 26 września 2003 r., Rzeszów 2003, s. 210.

⁴ S. Pieprzny, *Policja. Organizacja i funkcjonowanie...*, s. 203.

temu organów, wykonujących zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego⁵.

W celu realizacji jej ustawowych zadań koniecznym jest zatrudnianie w Policji takich osób, które będą w stanie wykonywać te trudne zadania i czynności. Policja, to nie tylko funkcjonariusze, ale także cała rzesza osób zatrudnionych na stanowiskach pracowniczych. Według danych z Komendy Głównej Policji stan zatrudnienia na dzień 1 kwietnia 2014 roku w Policji wynosił 96 869 policjantów, zaś liczba wakatów stanowiła 5 440 osób. Natomiast w obrębie Korpusu Służby Cywilnej stan etatowy liczył 12 188 osób, zaś liczba pozostałych pracowników cywilnych wynosiła 13 195 osób⁶. Łącznie w Policji zatrudnionych jest ponad 125 tysięcy policjantów, urzędników i pracowników. Jest to aktualnie największa w Polsce formacja, scentralizowana i jednoosobowo zarządzana. Policja w aktualnych warunkach przewyższa poziom zatrudnienia w Siłach Zbrojnych.

Wszystkie zmiany, jakie w ostatnim czasie dokonały się w zakresie funkcjonowania oraz ustroju organów bezpieczeństwa i porządku publicznego, miały głównie na celu przystosowanie tej formacji do nowych warunków współczesnej rzeczywistości. W latach 90-tych minionego stulecia dał się zauważyć znaczny wzrost zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego, oraz stale powiększająca się liczba przestępstw dokonywanych na tle rabunkowym i rozliczeniowym, a otwarcie granic sprzyjało przenikaniu międzynarodowych grup przestępczych. Dlatego, skuteczność działań Policji w dużym stopniu zależy od sprawnie funkcjonujących struktur, zdolnych do szybkiego reagowania i natychmiastowego przeciwdziałania w obliczu nowo powstałych zagrożeń bezpieczeństwa publicznego⁷. Policja w zasadzie, jako

---

⁵ Tamże, s. 211.

⁶ Dane za strona internetową: http://www.info.policja.pl/inf/organizacja/stan-zatrudnienia/96946,Stan-zatru_dnienia-na-dzien-1-kwietnia-2014-r.html (12.05.2014).

⁷ A. Misiuk, *Administracja spraw wewnętrznych w Polsce: od połowy XVII wieku do współczesności. Zarys dziejów*, Olsztyn 2005, s. 293–294.

jedyny podmiot w strukturze administracji rządowej posiada swoje jednostki na wszystkich stopniach zasadniczego podziału terytorialnego. Tak głęboka dekoncentracja terenowa Policji zapewnia łatwy dostęp obywatela do Policji i odwrotnie. Kompetencje Policji do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego zostały w ustawie o Policji bardzo generalnie i szeroko zakreślone. Przyznanie tej formacji tak rozległych generalnych kompetencji nakładających się na kompetencje innych specjalistycznych organów uniemożliwia pozostawienie jakiejś sfery zagrożeń bezpieczeństwa oraz porządku publicznego poza kręgiem zainteresowania administracji publicznej⁸.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat zauważalny jest systematyczny rozwój Policji i to zarówno w sensie organizacyjno-kadrowym jak i posiadanych środków technicznych. Warto zaznaczyć, iż z roku na rok wzrasta również aktywność tej formacji, co znajduje odzwierciedlenie w statystykach. Nie ulega też wątpliwości, że Policja jest organem, który w ogromnym stopniu wpływa na poczucie bezpieczeństwa obywateli, a obecność funkcjonariuszy w miastach i gminach jest bardzo dobrze oceniana przez społeczności lokalne. Jak wynika ze statystyk policyjnych przez cały 2013 rok liczba wszystkich przestępstw stwierdzonych przez Policję wyniosła 1 063 906, w których zdecydowana większość z nich dotyczyła przestępstw kryminalnych, gospodarczych oraz drogowych⁹. Zdecydowanie spadła liczba przestępstw kryminalnych – z 781 340 w 2012 roku do 711 435 w 2013, czyli o 69 905. Policja odnotowała również spadek liczby przestępstw rozbójniczych, spadek rozbojów z bronią palną lub innym niebezpiecznym narzędziem a także zanotowała wysoki spadek liczby zabójstw i przestępstw rozbójniczych. Warto podkreślić, iż spadła też liczba przestępstw w kategoriach najbardziej społecznie uciążliwych, takich, jak rozboje, pobicia, włamania, kradzieże, w tym kradzieże samochodów, czy też uszkodzenia mienia. Tendencje spadkowe

---

⁸ S. Pieprzny, *Policja w systemie...*, s. 211.

⁹ Dane za stroną internetową: <http://isp.policja.pl/isp/aktualnosci/4706,KGP-poprawia-sie-stand-bezpieczenstwa-w-Polsce.html> (01.04.2013).

przestępczości zauważalne są od kilku lat. Dla przykładu tak niskiej liczby zabójstw jak 2013 r. nie było od czasów, zapoczątkowania prowadzenia statystyk w tym przedmiocie.

Do znaczących sukcesów Policji należy zaliczyć dalsze zredukowanie liczby przestępstw szczególnie uciążliwych dla społeczeństwa. Policja w ubiegłym roku ustaliła około 500 539 podejrzanych o popełnienie przestępstw, zwłaszcza tych skierowanych przeciwko życiu i zdrowiu. Nastąpił zdecydowany spadek liczby przestępstw, utrzymany został wysoki poziom wykrywalności oraz wzrost większej aktywności i efektywności Policji w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej i narkotykowej, co w konsekwencji przełożyło się bezpośrednio na liczbę ujawnionych i wszczętych postępowań przygotowawczych. Jednocześnie, aktywne działania policjantów pionów gospodarczych doprowadziły do udokumentowania większej liczby przestępstw gospodarczych. Stwierdzono wzrost o 13,1 tysięcy, czyli o 9,3%. Szczególnie aktywnie Policja zwalczała przestępstwa korupcyjne, co skutkowało skokiem w liczbie ujawnionych tego typu przestępstw. W 2012 r. przestępstw o charakterze korupcyjnym (łapownictwo czynne i bierne, płatna protekcja, przekroczenie uprawnień) Policja odnotowała 10 805, natomiast rok później, czyli w 2013 roku było to 18 312, czyli aż o 69,5% więcej¹⁰.

Podsumowując rok 2013 Policja może pochwalić się wysoką skutecznością w zwalczaniu przestępstw drogowych. Z policyjnych analiz wynika, że bardzo wyraźnie zmniejszyła się także liczba wypadków i rannych w tych zdarzeniach, o 15 002, czyli o 9,6% w stosunku do roku 2012. Z danych zgromadzonych przez Policję wynika, że w 2013 roku funkcjonariusze Policji oprócz standardowych kontroli stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, przeprowadzili ponad 8,9 mln kontroli trzeźwości kierujących pojazdami oraz różnego rodzaju działania i akcji prewencyjnych, dzięki czemu zatrzymali w sumie 128 043 nietrzeźwych kierujących. W 2013 roku odnotowano 35 385 wypadków drogo-

---

¹⁰ Dane za stroną internetową: [http://www.statystyka.policja.pl/st/raporty/roczne-raporty-statyst/83413,Raport-statystyczny-za-2012 rok.html](http://www.statystyka.policja.pl/st/raporty/roczne-raporty-statyst/83413,Raport-statystyczny-za-2012%20rok.html) (12.01.2014).

wych. Świadczy to nie tylko o większej świadomości samych kierujących, a przede wszystkim o większej skuteczności polskich policjantów¹¹. W ciągu roku polska Policja zabezpieczała blisko 6, 9 tys. imprez masowych, w których było zaangażowanych było statystycznie około 348 tys. funkcjonariuszy¹².

Porządek publiczny w państwie oraz bezpieczeństwo obywateli, są zbyt istotnymi wartościami, aby pozostawić je wyłącznie Policji. Analiza efektywności działań Policji pozwala zaobserwować, iż ma ona zdolność do pokonywania pojawiających się w obszarze posiadanych kompetencji zagrożeń, mogących naruszać istotę bezpieczeństwa w państwie. Zagrożenia, z jakimi musi zmierzyć się Policji wskazują, iż rola współcześnie funkcjonującej formacji jest coraz większa, jeżeli chodzi o przeciwdziałanie, minimalizowanie oraz likwidowanie skutków zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych. Dlatego też formacja już od wielu lat prowadzi systematyczną współpracę z innymi wyspecjalizowanymi organami publicznymi i niepublicznymi. Wspólne wykonywanie zadań z zakresu ochrony porządku i bezpieczeństwa, przynosi wymierne rezultaty. Szczegółowe zasady współdziałania, rodzaje zadań oraz sposoby wykorzystywania posiadanych środków normują akty wykonawcze lub uściślają je porozumienia zawierane na podstawie przepisów kompetencyjnych między współdziałającymi podmiotami.

Policja pozostaje nadal jedną z najważniejszych instytucji państwowych, pełniącą szczególną rolę w państwie, o metodach działania i uprawnieniach funkcjonariuszy dostosowanych do współcześnie występujących zagrożeń bezpieczeństwa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Realizacja ustawowych zadań przez Policję ma istotny wpływ na poziom bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego. Nowe czasy stwarzają Policji coraz to nowsze

---

¹¹ Dane za stroną internetową: <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/93802,Podsumowanie-bezpieczenstwa-na-polskich-drogach-w-2013-roku.html> (31.03.2013)

¹² Dane za stroną internetową: <http://www.stefczyk.info/wiadomosci/raporty-stefczyk-info/kgp-poprawia-sie-stan-bezpieczenstwa-w-polsce,9604452437> (01.04.2013).

wyzwania, dlatego zarówno cała formacja jak i jej poszczególne ogniwa systematycznie doskonala swoją zdolność przeciwstawiania się nowym zagrożeniom, a także doskonala umiejętność wczesnego rozpoznawania symptomów potencjalnych zagrożeń. Jest to o tyle istotne, gdyż to od tego zależy bezpieczeństwo Polski oraz innych członków Unii Europejskiej.

Misja polskiej Policji oraz jej cele strategiczne nakazują jej wykonywać nałożone na nią ustawowe zadania w sposób dający rękojmię spokojnego funkcjonowania społeczeństwa i organizacji państwowej. Jak z tego widać na Policji ciąży rodzaj szczególnej odpowiedzialności. Policja stanowi samodzielny podmiot administracji specjalnej podporządkowany bezpośrednio ministrowi spraw wewnętrznych, wyodrębniony funkcjonalnie oraz organizacyjnie od innych organów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego. Obecna struktura Policji jest dostosowana do zakresu zadań i pozwala jej na sprawne funkcjonowanie w tym zakresie. Uregulowania prawne obdarzyły organy Policji kompetencjami, dzięki którym może ona istotnie oddziaływać na ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego państwa oraz społeczeństwa. Włączenie organów terenowych Policji w strukturę rządowej administracji zespolonej z pewnością skutkuje zwiększeniem jej pozycji ustrojowej¹³.

Policja jest ważnym podmiotem systemu bezpieczeństwa państwa, wyspecjalizowanym w wypełnianiu zadań związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego wypełniającym szczególne zadania, wyposażonym związku z tym w specyficzne środki działania. Współczesna Policja charakteryzuje się centralizacją i hierarchicznym podporządkowaniem oraz ograniczonymi elementami decentralizacyjnymi. Elementy te pozwalają na sprawowanie kontroli przez organy administracji państwowej, a także organy samorządowe wobec Policji. Funkcjonująca w obecnym kształcie Policja, jest formacją, która w ciągu swojego istnienia

---

¹³ M. Leszczyński (red.) (i in.), *Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym. Wybrane obszary*, Warszawa 2013, s. 138.

stale ewoluowała, jednocześnie starając się sprostać wyzwaniom, jakie przed nią stanęły.

Podsumowując, organem o najszerszym zakresie uprawnień z dziedziny ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego jest Policja, lecz nie jest ona jedyną formacją powołaną do wykonywania tych zadań. Niemniej jednak przyznane jej kompetencje dają możliwość realizacji większości obowiązków państwa związanych z ochroną bezpieczeństwa wewnętrznego. Jednakże musi to realizować w nowoczesny i skuteczny sposób, bo tylko takie działania odnoszą pożądane rezultaty. Podczas gdy zadania Policji pozostają te same lub tylko nieznacznie się zmieniają, pojawiają się natomiast nowe obszary działania, które wymagają nowych metod i zasad neutralizowania i eliminowania konkretnych zagrożeń. Unikatowe metody pracy, wyspecjalizowane kadry a także dostęp do najnowszych osiągnięć technicznych to najważniejsze z czynników, dzięki którym Policja zajmuje obecnie główne miejsce wśród instytucji odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego.